

POŻEGNANIA

Nonna Bakun-Czubarow (1937–2012)

Znałem Nonnę jedynie 25 lat, podczas gdy inni Jej współpracownicy mieli zaszczyt pracować z Nią znacznie dłużej. Przyznam, że niełatwo mi pisać w czasie przeszłym o kimś, kto odszedł tak niedawno, z kim łączyły mnie stosunki nie tylko służbowe, ale i przyjacielskie. Odkąd rozpocząłem pracę w Instytucie Nauk Geologicznych PAN w 1987 roku, z Nonną kontaktowałem się prawie codziennie. Była dla mnie nie tylko mentorem, ale również, a może przede wszystkim, serdeczną koleżanką. Jakkolwiek nieskromnie może to zabrzmieć, znajdowaliśmy zawsze tak zwany wspólny język. Miała syna w moim wieku, Pawła, z którym dobrze się znaliśmy. Kiedy ostatnio widziałem Ją w pracy, nie przypuszczałem, że więcej już nie zamienię z Nią słowa. Owszem, wszyscy wiedzieliśmy, że nękało Ją długotrwałe przeziębienie, które nie pozwoliło Jej przychodzić do pracy, wszyscy współczuliśmy Jej, że Ona – zawsze obecna wśród nas – tym razem musiała dać za wygraną jakiemuś wirusowi czy bakterii. Jak się jednak okazało, nie było to zwykłe przeziębienie. Bakteria, która zaatakowała organizm, stała się przyczyną śmierci. Nonna już nie wróciła do swojego pokoju w instytucie. Zmarła 18 kwietnia 2012 roku. Na swym biurku i w komputerze pozostawiła niedokończone opracowanie tematu, jaki prowadziła m.in. wspólnie z kolegami z Chińskiej Akademii Nauk.

Nonna Bakun-Czubarow urodziła się 18 listopada 1937 roku w Brześciu nad Bugiem. W 1961 roku uzyskała tytuł magistra mineralogii z petrografią na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. Karierę zawodową związała z Instytutem Nauk Geologicznych PAN (dawniej Zakładem Nauk Geologicznych PAN), w którym podjęła studia doktoranckie, a po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk przyrodniczych w 1965 roku, na podstawie rozprawy pt.: „Geochemiczna charakterystyka eklogitów Nowej Wsi w regionie Śnieżnika Kłodzkiego”, rozpoczęła pracę zawodową. Stale poszerzała swoją wiedzę. Odebrała zagraniczne studia specjalistyczne w byłym ZSRR: w Instytucie Geologii Złóż Rud, Petrografii, Mineralogii i Geochemii AN ZSRR w Moskwie, w Instytucie Geologii i Geofizyki w Nowosybirsku i w Instytucie Geochemii im. Wernadskiego w Moskwie oraz w USA: w Geophysical Laboratory Carnegie Institute of Washington i w Lamont-Doherty Earth Observatory of Columbia University w Palisades. Od początku kariery zawodowej fascynowało Ją odnajdywanie w skałach sygnałów, świadczących o ich pochodzeniu z najgłębszych lokalizacji w płaszczu Ziemi. Do głównych Jej odkryć należy stwierdzenie metamorfizmu ultrawysokich ciśnień w Sudetach. Wykryła skały ultragłębokiego pochodzenia w Górach Sowich i w regionie Sulu w Chinach. W 1999 roku habilitowała się na podstawie cyklu prac pod wspólnym tytułem: „Waryscyjskie skały metamorficzne facji eklogitowej w Sudetach

Zachodnich: mineralogia, geochemia i znaczenie paleogeodynamiczne”.

Zainteresowania naukowe Nonny nie ograniczały się do skał wysokociśnieniowych. Po habilitacji zajmowała się wszechstronną problematyką, z jednej strony – mineralogią i chemią obiektów pozaziemskich – meteorytów, skał księżycowych i planet grupy Ziemi, z drugiej zaś genezą i ewolucją magm bazaltowych wielkich prowincji magmowych (środkoeuropejskiej i wołyńskiej). W ostatnim okresie intensywnej pracy była kierownikiem tematu międzynarodowego dotyczącego metalogenezy Fe-Co-Cu złoża Shilu w Changjiang na wyspie Hainan w Chinach, w świetle badań strukturalnych i ewolucji metamorficznej złoża i skał ościennych.

W dziedzinie petrologii i geochemii ultrabazytów i wysokociśnieniowych skał metamorficznych Nonna była niekwestionowanym autorytetem. W kadencji 1998–2002 zasiadała w Komitecie Badań Mineralogicznych. Była członkiem z wyboru 16-osobowego Komitetu Koordynacyjnego Międzynarodowych Konferencji Eklogitowych (International Eclogite Conference Co-ordinating Committee – IECCC) oraz członkiem grupy roboczej UDCCS (Ultra Deep Continental Crust Subduction), zajmującej się ultragłęboką subdukcją skorupy kontynentalnej. Od 1978

roku była narodowym korespondentem Międzynarodowej Asocjacji Wulkanologii i Chemii Wnętrza Ziemi (IAVCEI). Była przewodniczącą komitetu organizacyjnego 8. Sesji Sekcji Petrologii PTMin w Łądku Zdroju w 2001 roku.

Nonna Bakun-Czubarow była autorką i współautorką łącznie 170 prac naukowych, w tym 5 rozdziałów w monografiach (m.in. w wydawnictwie Elsevier i PWN), 87 prac oryginalnych, z czego 14 w czasopismach z „listy filadelfijskiej”. Kierowała pięcioma krajowymi i międzynarodowymi projektami badawczymi, w tym jednym Komisji Wspólnoty Europejskiej. Wypromowała 4 doktorów i 1 magistra. Prowadziła wykłady i ćwiczenia z krystalografii i termodynamicznych podstaw petrologii na Wydziale Geologii UW oraz na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Filii UW w Białymstoku. Prowadziła również seminarium „Petrology of the Earth’s mantle” dla doktorantów ING PAN i Instytutu Geofizyki PAN. Od 1988 roku była sekretarzem naukowym redakcji „Archiwum Mineralogicznego”.

Ale jaka była Nonna? Przede wszystkim była człowiekiem nadzwyczaj skromnym, a praca była Jej pasją. Jeśli tylko mogła sobie na to pozwolić, poświęcała jej cały swój czas. Lubiła pracować wieczorami – światło w Jej pokoju gasło zazwyczaj między godziną 21 a 22. Często przychodziła w dni wolne. Dbała o przesadną wręcz staranność, zarówno w zakresie prac analitycznych, jak i na etapie interpretacyjnym. Była typem naukowca wiecznie poszukującego nowych wyzwań. Doskonale funkcjonowała w sytuacji ciągłego braku czasu, umiała zawsze wywiązać się z obowiązków, choć liczba Jej zadań pozornie przekraczała możliwości podołania przez jedną osobę. Mimo to, nigdy nie spotkałem się z odmową, gdy przychodziłem do Niej w jakiejś sprawie. Była ideowym związkowcem, przez dwie kadencje przewodniczyła międzyzakładowej organizacji NSZZ „Solidarność” w 3 placówkach PAN. Dla innych zawsze znajdowała czas. I my, którzy pozostaliśmy, zawsze będziemy o Niej pamiętać.

Andrzej Wilamowski